

Als patis de les escoles, a la justícia o al cinema: les sis dades més preocupants de l'ús del català

Només el 14,6 % de les converses dels alumnes de l'ESO són en català a les zones urbanes de Catalunya

Patis escolars de Terrassa | Cedida

El català és una llengua emergent a Internet. Així ho constata l'informe anual de Plataforma per la Llengua (https://www.plataforma-llengua.cat/media/upload/pdf/informecat-2019_1560499259.pdf) que apunta que la seva presència és creixent als navegadors i a les xarxes socials.

L'InformeCAT de 2019, però, posa en relleu algunes dades que són preocupants precisament en l'àmbit del tractament del català en les administracions públiques. Sis de cada 10 catalanoparlants creuen que parlar en català amb un jutge que els parli en castellà "segur" o "probablement sí" que els perjudicaria en un judici a Catalunya. La xifra encara és preocupant pel que fa a les sentències que es dicten. Només el 8,2 % es van redactar en català el 2017, la pitjor xifra des del 2001.

Gairebé 4 de cada 10 catalanoparlants també afirmen que parlen en castellà amb la Guàrdia Civil fins i tot abans de saber si els agents poden parlar en català o no. Només un 12% de les

comunicacions orals de la Generalitat Valenciana són en català, i fins a un 31% dels seus funcionaris afirmen que parlen només en castellà amb els usuaris. Per la seva banda, l'Institut Català de les Empreses Culturals de la Generalitat de Catalunya concedeix el 78% de l'import de les subvencions a la producció de llargmetratges cinematogràfics, a obres audiovisuals que no són en versió original en català.

En quins àmbits es consolida i en quins es relega l'ús del català? A continuació, resumim l'estat de la llengua en deu punts forts i fluixos:

1. El 59,9 % dels catalanoparlants tenen por de parlar català en un judici

Segons mostren dades recollides a l'Enquesta Òmnibus del GESOP per encàrrec de la Plataforma per la Llengua, el 59,9 % dels parlants habituals de català del Principat de Catalunya creuen que respondre en català a un jutge que els ha parlat en castellà, els pot perjudicar. En altres paraules: 6 de cada 10 catalanoparlants percep, de manera conscient o inconscient, actituds xenòfobes contra el català i els seus parlants en la judicatura. Concretament, a la pregunta sobre si l'ús del català els perjudicarà, el 30 % de catalanoparlants habituals que responen diuen que 'segurament sí?', un 29,9 % diuen que 'és possible que sí?', i el 16,6 % opinen que 'és poc probable?', però possible. Només el 23,5 % dels parlants habituals de català que responen diuen que l'ús del català 'segurament no?' els perjudicarà.

En contrast, la majoria dels castellanoparlants estan convençuts que l'ús del català a la justícia no és perjudicial: fins a un 57,4 % dels que responen diuen que 'segurament no?' afectarà el comportament dels jutges, el 20,8 % diuen que 'és poc probable?', només l'12,6 % creuen que 'és possible que sí?' i un ínfim 9,2 % opinen que 'segurament sí?'. Aquesta diferència de percepció entre grups lingüístics es pot explicar en bona part per la poca capacitat que tenen els privilegiats de percebre els problemes que tenen els no privilegiats. Els castellanoparlants habituals no pateixen les situacions d'incomprensió i hostilitat que pateixen els catalanoparlants habituals i, per tant, no desenvolupen la mateixa sensibilitat i els mateixos temors.

2. Un 37 % dels catalanoparlants canvien al castellà davant la Guàrdia Civil

Un 37 % dels parlants habituals de català canvien al castellà quan es dirigeixen a la Guàrdia Civil. D'acord amb dades recollides a l'Enquesta Òmnibus del GESOP per a la Plataforma per la Llengua, el 36,8 % dels parlants habituals de català usaria el castellà amb la Guàrdia Civil en un control de trànsit al Principat de Catalunya, és a dir, gairebé 4 de cada 10. Les raons que donen els parlants habituals de català que renunciarien preventivament a parlar la seva llengua són diverses, però n'hi ha tres que destaquen: que el castellà és l'idioma de la Guàrdia Civil (22,9 %), que la Guàrdia Civil no parla català (20,6 %) i que parlar en català amb la Guàrdia Civil pot comportar 'problemes?' (15,8 %).

També és remarcable que el 9,4 % dels que canviarien de llengua amb els agents ho farien perquè 'són de fora?'. Els resultats posen en relleu que una part considerable de catalanoparlants habituals veu en la Guàrdia Civil un cos forà i hostil, desvinculat de la llengua catalana i que potencialment pot discriminar-los. En contrast amb el 62,2 % de parlants habituals de català que iniciaria converses en la seva llengua amb la Guàrdia Civil, els castellanoparlants iniciarien la conversa en la seva llengua en el 93,8 % dels casos. L'ús del català amb la Guàrdia Civil és molt més freqüent entre les persones de més de 60 anys, els residents de fora de la Regió Metropolitana de Barcelona, els habitants dels municipis de menys de 10.000 habitants i entre els que tenen estudis superiors. Tanmateix, tots aquests factors es correlacionen positivament amb l'ús del català com a llengua habitual.

3. L'ús del valencià cau 7 punts en 10 anys

L'ús de la llengua catalana ha caigut gairebé 7 punts al País Valencià durant la dècada que va de

l'any 2007 al 2017. Si la mostra agregada de les quatre onades del Baròmetre de la Comunitat Valenciana de 2007 indicava que el 35,1 % dels ciutadans valencians parlava en valencià ?sempre o quasi sempre?, la mostra de 2017 (any que només hi va haver una onada) rebaixa aquesta xifra al 28,6 %. En contrast, l'ús de l'espanyol ha augmentat. Entre el 2007 i el 2017 ha crescut 3 punts el percentatge d'enquestats que diuen que parlen gairebé sempre en espanyol i que només parlen valencià ocasionalment (ha passat del 22,8 % al 25,5 %), i han augmentat gairebé 10 punts els que diuen que no parlen mai el valencià tot i que l'entenen (han passat del 23,8 % al 33,2 %). L'única dada positiva és que s'ha reduït el nombre de persones que no entenen el valencià del 18,3 % el 2007 al 12,5 % el 2017. El descens en l'ús del valencià s'ha produït en tots els trams d'edat, si es pren com a base l'edat que tenia la població enquestada el 2007 i es compara amb la mateixa mostra del 2017. Així, per exemple, el percentatge de les persones que parlen valencià nascudes abans del 1943 s'ha reduït en 8,2 punts entre el 2017 i el 2007, i en 6,1 punts el de les nascudes entre el 1983 i el 1989.

4. Només el 8,2 % de les sentències del 2017 es van redactar en català

L'any 2017 només el 8,2 % de les sentències judicials a Catalunya (un total de 18.346 sobre 224.220) es van redactar en català. Això indiquen les dades estadístiques que fa públiques el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya sobre la situació de la llengua pròpia en l'àmbit judicial. La xifra del 2017 va ser la pitjor per al català des de l'any 2001, quan les sentències redactades en la llengua pròpia van representar el 6,18 % del total. De fet, l'ús del català en les sentències s'ha anat reduint durant tots els anys posteriors al 2004, moment en què s'havia arribat a un pic del 20,63 % de sentències en català gràcies al Pla pilot de funcionament en català de les oficines judicials que es va impulsar a l'època. Així, en un període de només 13 anys, sense plans de foment equivalents, l'ús del català s'ha desplomat i ha caigut més de 12 punts percentuals.

5. Només el 14,6 % de les converses dels alumnes de l'ESO al pati són en català a les zones urbanes de Catalunya

Així ho indica un estudi sociolingüístic que ha portat a terme la Plataforma per la Llengua en 50 centres educatius de ciutats catalanes, tant de Primària com de Secundària. El resultat global és que només el 24,3 % de les converses a l'hora del pati als centres educatius de Catalunya són en català, en les etapes dels estudis obligatoris. Ara, el més revelador de l'estudi és la diferència entre l'ús de català als patis de la Primària, que és del 35 %, enfront de l'ús que es detecta del català a la Secundària, que es redueix a més de la meitat: només el 14,6 % dels alumnes de secundària s'expressen en català a l'hora del pati.

6. El 78% de les subvencions de l'ICEC s'han concedit a obres audiovisuals que no són en versió original en català

Les subvencions atorgades el 2018 per l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC) del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya a la producció de llargmetratges cinematogràfics s'han concedit majoritàriament a obres audiovisuals que s'expressen en llengua o llengües que no són el català. Així, 3.784.200,7 € del total dels 4.882.201,7 € concedits (el 77,5 %) es van atorgar a llargmetratges majoritàriament en versió original només en castellà (52,3 %), en bilingüe castellà-anglès (17,5 %), versió original en anglès (4,7 %) i versió original en italià (3,1%). Aquestes dades s'obtenen a partir del còmput de les subvencions que es van concedir el 2018 per a la producció de 23 llargmetratges cinematogràfics. Només 8 dels 23 títols beneficiaris d'aquests ajuts públics incloïen el català en el rodatge, ja sigui de manera única o bé combinada amb altres llengües.